

RISCOS PEDAGÒGICS DERIVATS DE LA SUPRESSIÓ DE SORTIDES DIDÀCTIQUES DEL CENTRE ESCOLAR

Alguns claustres d'escoles públiques prenen com a "hostatges" els centres d'educació ambiental

La situació

La ciutadania i l'alumnat és encara lluny de la capacitació que requereix la preservació i l'adaptació als ràpids canvis ambientals a què ens veurem sotmesos tota la població. El contacte directe amb el medi és indefugible per assolir-la.

Molts claustres han decidit, o ho estan debatent, no fer activitats fora del centre, sobretot les que poden implicar pernoctació, com a queixa per les diverses decisions del govern que consideren lesives:

L'anul·lació de la jornada intensiva de finals de curs, l'avançament de l'inici de curs, la permanència als centres a la primera setmana de juliol, la supressió de l'especialista en les Zones Escolars Rurals, la setmana vacacional del febrer i la rebaixa del sou; justificat tot plegat per la conciliació de l'horari laboral i escolar i sobretot per la crisi econòmica, entre d'altres.

El professorat lamenta els efectes col·laterals de les seves reivindicacions sobre l'alumnat: Sobretot la pèrdua del coneixement vivencial que aporten les sortides, la seva càrrega de motivació, i la pràctica competencial curricular d'aquestes propostes didàctiques, si estan ben estructurades i programades conjuntament entre els mestres i els educadors dels centres d'educació ambiental.

La Federació d'Associacions de Mares i Pares ha criticat aquesta opció, lícita laboralment, d'abandonar les sortides escolars.

Algunes agrupacions d'equipaments, com cases de colònies, han fet les seves reflexions, comentaris i comunicats. Han comptabilitzat també els perjudicis que la manca de visites dels escolars els generarà, i ho han xifrat en 1.500 persones que no tindran feina aquest curs per aquest motiu.

Consideracions del Consell de Centres d'EA

Un sector important del professorat considera no reconegut l'esforç que dediquen a les activitats fora del centre. Expressen la jornada intensiva de finals de curs com a compensació per aquest esforç. Però no tots s'hi esmercen amb afany. Un exemple com a indicador: més del 50% dels centres de les capitals del Maresme i del Vallès Oriental no fan ús dels programes gratuïts que els seus ajuntaments els ofereixen per facilitar la descoberta, l'estudi i recerca a l'entorn immediat. Potser són necessàries contraprestacions més selectives i personalitzades.

Considerem que la recuperació de la programació de sortides serà molt difícil, atesa la no obligatorietat i la tradicional manca de predisposició d'un ampli sector del professorat.

En lloc dels còmplices que podríem haver estat (som, juntament amb llurs famílies, qui millor coneixem l'esforç i les tribulacions dels mestres quan surten de l'aula), els centres d'educació ambiental esdevenim hostatges involuntaris. Mals hostatges, car representem un sector feble –pel finançament i per la dimensió-, que no té res de guanyat si no és la confiança dels usuaris que ha calgut renovar dia a dia per tal de seguir treballant.

La rellevància dels centres d'educació ambiental ve avalada per la demanda escolar, malgrat el nul reconeixement oficial de l'administració educativa. Anualment 90.000 alumnes gaudeixen dels equipaments del Consell de Centres d'EA.

Aquesta reivindicació professional és una circumstància conjuntural que comportarà un efecte estructural indesitjat: l'esporgada d'un sector educatiu complementari.

Els equips de professionals dels equipaments fins ara més o menys estables, no resistiran dos anys sense feina i es dedicaran a altres tasques. I un cop passat aquest episodi, no reprendran les sortides. La seva contraprestació econòmica és tan feble que les noves dedicacions resultaran forçosament més seductores, si més no per als equips més sòlids i de major qualitat. Hom pot preveure doncs una rebaixa molt notable de la qualitat en un futur proper.

Per això volem encoratjar els professionals de l'educació a seguir treballant el medi allà on cal fer-ho, en contacte directe amb ell. D'una forma activa, facilitant la descoberta de docents i alumnat, el seu arrelament al territori i la seva implicació per a l'acció. I es pot fer des del propi centre, aprofundint en els sistemes immediats –que són rics, complexos i, sobretot els propis- sense escatimar recursos humans i tècnics. Una de les fites de la renovació pedagògica ha estat el treball en aquesta línia. Malgrat les dificultats, els educadors conscients i actius han estès - que no generalitzat malauradament encara- al nostre país aquesta pedagogia vivencial. Cal reconèixer i valorar especialment la ferma voluntat de la majoria dels mestres que, malgrat la situació actual, segueixen sent fidels als principis educatius i continuen fent ús d'un recurs de gran vàlua, com són les activitats d'educació ambiental fora del centre, en lloc d'utilitzar-lo com a moneda de canvi.

Consell de Centres d'Educació Ambiental
SCEA. Societat Catalana d'Educació Ambiental

Barcelona, octubre de 2010